

Železarji v prazničnem razpologjenju Ob izrednem kongresu prosvetnih društev na Jesenicah

Priprave na izredni kongres prosvetnih društev Slovenije so razgibale kulturne in politične delavce ter vso javnost Jesenic in vse Jeseniške komune. Jeseniški železarji se čutijo počastene, ker bo ta kongres, ki naj postavi temelje novi enotni prosvetni organizaciji Slovenije, pri njih. Saj je v obdobju med obema vojnama jeseniška »Svoboda« vzgajala in vzgojila vrsto ljudi z visokimi moralnimi vršinami, jim širila obzorje, vlivala zavest o pravicah teptanih in zatiranih ter jih tako moralno pripravila in oborožila za dogodke, ki so sledili.

Ves minuli teden je bilo v Delavskem domu DPD »Svoboda« Jesenice izredno živo. Dramska sekcija je v počastitev kongresa pripravila Potrčevo dramo »Lacko in Krefli«. Pridno so vadili pevci, ki se bodo predstavili delegatom kongresa v Gozd-Martuljku in na Bledu, s samostojnim programom pa imajo namen stopiti pred delegate tudi člani folklorne skupine, ki je v pretekli sezoni nastopala po raznih krajih Gorenjske pod imenom Gorenjski ansambel narodnih plesov. Med jeseniškimi prosvetarji najdemo danes večinoma mlade ljudi. Nek-

Sovjetski parlamentarci na Gorenjskem

Pretekli ponedeljek je obiskoval in nekatere kmečke hiškala Gorenjsko sovjetska parlamentarna delegacija.

Sovjetski parlamentarci so se na potovanju po Gorenjskem najprej ustavili v Zabnici, si ogledali šolo, krajevni

Obisk kitajske sindikalne delegacije

V ponedeljek je obiskala Gorenjsko kitajska sindikalna delegacija. Mudila se je na Bledu in v Vrbi ter si ogledala grobišče talcev v Begunjah ter druge spomenike iz NOB na Gorenjskem.

Popoldne je delegacija obiskala Kranj. Ogledala si je tovarno »Iskra«, nato pa jo je sprejel predsednik občinskega ljudskega odbora v Kranju Vinko Hafner in se približno 3 ure razgovarjal z delegati o organizaciji ljudske oblasti v okraju in občini.

Seja OLO Kranj

Četrtek, 20. oktobra. Jutri bo v Kranju četrta skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora. Predhodnim ločenim sejama obeh zborov, ki bodo razpravljali o nekaterih tekočih gospodarskih in upravnih vprašanjih, bo sledila skupna seja obeh zborov, kjer bodo odborniki poslušali poročilo personalne komisije o kadrovskih vprašanjih. Razen tega bodo rešili tudi nekaj tekočih upravnih poslov ter imenovali nekatere inšpektorje.

Posvet komunistov kranjske komune

Pretekli ponedeljek je bil v Kranju posvet aktivna komunistov s področja kranjske občine. Na posvetu je poročal o aktualnih gospodarskih problemih in smernicah nove gospodarske politike sekretar Občinskega komiteja ZKS Martin Košir. Po poročilu se je razvila razprava o vlogi in nalogah komunistov za ureditve nove gospodarske politike in dviga življenjske ravni.

Za zaščito bohinjke kotline

Preteklo soboto so se zbrali v hotelu »Jezero« predstavniki lokalne oblasti bohinjke občine, predstavniki Turističnega društva in ostalih političnih in množičnih organizacij, da bi razpravljali o predlogu osnutka odloka o zavarovanju bohinjke kotline in doline Triglavskih jezer, ki ga je napravil Svet za prosveto in kulturo LRS na predlog Zavoda za spomeniško varstvo.

Po dokaj časa trajajoči in izredno živahni razpravi so se vsi navzoči strinjali z dejstvom, da je treba Bohinj zaščititi. Toda ker je bil ta odlok narejen preden so bili zaslišani prebivalci bohinjkega kota, so na tem sestanku sprejeli sledeče sklepe:

Osnutek odloka naj bi se ne uveljavljal toliko časa, dokler ne bodo zaslišani vsi prizadeti ljudje v bohinjskem kotu. Ponovno naj bi se sklical sestanek za sestavo tega odloka, na katerega bi povabili tudi zastopnike Sveta za prosveto in kulturo LRS, Glavne zadrugne zveze Slovenije in OZZ Kranj, zastopnike kmetijskih zadrug, gozdne uprave in druge.

V sklepih so predvsem poudarili, da je treba pri sestavljanju takega odloka predvsem upoštevati pašništvo, s katerim je v ozki povezanosti tudi razvoj živinoreje, najdenosnejše in najperspektivnejše gospodarske panoge tega predela Gorenjske.

JESEN JE TU...
Motiv iz Kranjske gore — v ozadju Ponce (reportažo berite na 4. strani)

Jeseniški pevci so se vrnili iz Trbovelj, kjer so imeli v počastitev kongresa samostojen koncert

danjih svobodašev skoraj ni več. Izkrjavili so v bojih med Narodnoosvobodilno borbo. A njihovo delo in duh živita v zavesti nove generacije. O tem pričajo tudi temeljite priprave na kongres. Ko so nekdanji svobodaši našli prostor za svoj marksistični krožek globoko v sencah pododrja, najbrž niso predvidevali, da jih bodo tako kmalu zamenjali novi ljudje, ki bodo udobno sedeli za lepo opremljeno čitalnico in prebirali tu revije in knjige z vseh koncev sveta. Niso se nadejali, da bo v tako kratkem razdobju obrodila sad njihova setev. Po dobrih dvasjetih letih, po viharni, ki je do temeljev pretresel našo zemljo, stojimo bolj kot kdajkoli trdno pripravljeno, da izpolnimo oporo nekdanjih svobodašev: da iz korenin, ki so trdno vsajene, razvijemo močno kulturo delovnih ljudi, ki bo last vsakega delavca in v kateri se bo vsak delavec močno izživljal. Prav gotovo bo izredni kongres našel pota, ki bodo še določeneje vodila k temu postavljenemu cilju.

Zasedanje kongresa na Jesenicah pomeni tudi oddolžitve tistim mnogoštevilnim padlim jeseniškim svobodašem, ki so v težkih časih polagali temelje sedanji prosvetni organizaciji. Iz te organizacije je zrasel na Jesenicah poleg mnogih drugih tudi revolucionar in pomemben proletarski pisatelj Tone Cufar.

Okrašene Jesenice kažejo tudi s svojim zunanjim licem, da se zavedajo pomembnosti in namena kongresa, ki naj zlije različna prosvetna, kulturna društva in Svobode v enotno prosvetno organizacijo Slovenije. Zavedajo se in ponosno so na to, da bo temelj tej organizaciji položen prav tu, kjer ima delavska kultura nedvomno globoke korenine.

Priprave na kongres so razgibale tudi druge kraje v Jeseniški komuni. Razen prireditev, ki bodo namenjene počastitvi kongresa, so si društva zadala tudi nalogo, da bodo v teh dneh skušala povečati število svojih članov, osnovala bodo nekatere nove sekcije in si prizadevala okrepiti svoje delo. Že sedaj se govori o tem, kako bi zagotovili vodilno vlogo v bodočih prosvetnih organizacijah najnaprednejšim stremiljenjem.

Za delegate bo v teh dneh tudi nekaj prireditev v jesenicah in polpoklicnih ansamblov. Mestno gledališče Jesenice jim bo zaigralo dramo »Molčeca usta«, Slovenska filharmonija pa jim bo pripravila koncert. Poleg tega se jim bo predstavil tudi pevski zbor »Franceta Prešerna« iz Kranja, s promenačnimi koncerti pa jih bodo pozdravile vse tri jeseniške godbe. Titov dom, kjer bo zasedel kongres, je v teh dneh spremenil svoje zunanje lice. Vse je pripravljeno za začetek kongresa prosvetnih društev Slovenije, ki bo nedvomno v prizadevanjih za rast in razvoj napredne ljudske kulture pomemben korak naprej...

V tej številki:

- Pred 10. obletnico Organizacije združenih narodov (stran 2)
- O delu »Svobod« pred izrednim kongresom berite na 3. strani
- O turističnih problemih Gornje-savske doline berite na 4. strani

Zaključek Gorenjskega kmetijskega tedna

Preteklo nedeljo je bil v Naklem zaključen prvi gorenjski »Kmetijski teden«. Po izjavah organizatorjev te množične kmetijske prireditve na Gorenjskem je ta prvi poizkus prikaz napredka združništva in celotne kmetijske proizvodnje na tem področju po osvojitvi dobro uspel.

Naklo je bilo ves pretekli teden v središču pozornosti kmetovalcev z vseh krajev Gorenjske. Zgolj na nedeljskem zborovanju je sodelovalo okoli 10.000 zadržnikov in kmetovalcev, medtem ko si

Splošne ugotovitve z razstav gorenjskega Kmetijskega tedna so te: razstavnega prostora je bilo premalo, da bi mogle razstave delovati spriču velikega števila vzorcev, čim bolj pregledno. Zato so morda opazovalcem ostali nezapaženi celo najboljše vzorci kmetijskih pridelkov.

Te navedene pomanjkljivosti bodo organizatorjem v prihodnje samo koristile, nikakor pa ne zmanjšujejo uspehov, ki so jih dosegli z gorenjskim »Kmetijskim tednom«.

OBRAZI IN POJAVI Vsak zase

V našem gospodarstvu se je že nekako udomačilo načelo, da mora določeni riziko prevzeti nase samo skupnost (ožja ali širša), koristi od proizvodnje pa bi najraje vsako podjetje imelo zase. Brž ko temu ni tako, že govori, kako jih ima nekdo »na pikl«, da so žrtve neke diskriminatorne gospodarske politike itd., itd.

Take govornice poznamo. V najrazličnejših oblikah se pojavljajo in že same po sebi vzbujajo neko vrsto nezaupanja v gospodarski sistem kot celoto.

Praktične posledice takih »strokovnjaških« mnenj pa so dalekosežnejše. Iskanje luknj v sistemu je že ena, morda najbistvenjša, posledica take logike. Ker, kaj hočeš, pred »krivičnim« sistemom se je treba pač braniti!

Luknja ob luknji — in ni čudno, da je postal gospodarski sistem sito, skozi katerega je odtekal denar za vse mogoče in nemogoče namene in potrebe.

Ker se ni merilo grizljaja po lastnih ustih, se je po navadi odgriznilo preveč. Saj je stara stvar, da so oči vedno bolj lačne kot želodec.

Apetiti so narasli brez ozira na sredstva, ki so na razpolago. Zato ni čudno, da je bila lani vsota investicijskih sredstev močno prekoračena in da je tako tudi letos.

To seveda vpliva na življenjski standard ljudi. Kajti, ni treba preveč razmišljati, pa vidiš, da mora nekje manjkati, če je drugje preveč.

Toda pustimo ta razglabljanja in se vrnimo k nadaljnjemu razmišljanju o riziku in koristih. So namreč še druge oblike, v katerih se javlja ta teorija, s prav nič manj škodljivim učinkom.

V železarni na Jesenicah imamo n. pr. takle primer: v prvem polletju letos so sicer izdelali zadostno količino blaga, celo 2% več kot je bilo predvideno, niso pa dosegli — zaradi objektivnih in subjektivnih težav (o slednjih je bilo že precej napisanega; le-te so: slabo upravno vodstvo v prvih mesecih letošnjega leta, prekoračevanje investicijskih črni fondov, slabo sestavljen prejemski pravilnik itd.) — predvidenega dohodka. Zaradi manjšega dohodka so se seveda ustrezno zmanjšale tudi datjave do skupnosti!

Vendar samo do skupnosti! Del dobička, ki ostane kolektivu za povisjanje plač, je ostal isti (po nekaterih izjavah pa celo večji!), ker jim je to dovolil bivši Okrajni ljudski odbor v Radovljici na svoji zadnji seji.

Čeprav gre tu za določene objektivne težave v procesu proizvodnje (slabša ruda), vendarle ni razumljivo, kako je mogoče zahtevati iste ugodnosti pod slabšimi pogoji. Posebno še, ker je določenim težavam v železarni krivo slabo gospodarjenje v podjetju in s podjetjem.

Drugi tak, morda še bolj drastičen primer je »Tiskanina«. Kdor se spominja razprav ob sprejemu letošnjega družbenega plana za bivši okraj Kranj, bo vedel, kako mučna je bila situacija, ko je bilo treba dati (čeprav le na posodo) pretežno vsa okrajna investicijska sredstva za gradnjo v nekaterih kranjskih tovarnah.

Tega se končno niti ni težko spomniti, saj nas dejstvo, da se ne gradi skoraj nobeno novo stanovanjsko poslopje in da so vsa ostala komunalna dela v okraju v zastoju, dovolj zgovorno in vsakodneвно spominja tega. V ta namen je šel ves sklad za pospeševanje obrtnišтва (prav na tem področju pa bi se kako potrebovali sredstva za pospeševanje socialističnih podjetij!) in dobršen del gozdnega sklada.

Levji delež od skupne vsote 158 milijonov je dobila »Tiskanina«. Odobrenih ji je bilo 100 milijonov. Dotlej jih je po podatkih Narodne banke porabila približno 60 milijonov.

V istem času pa, ko je gradila s tako rekoč od ust pritrpanimi sredstvi okrajne skupnosti, je delovni kolektiv dobil izplačano v obliki dobička že celotno »trinajsto plačo«. V skupnem znesku je bilo izplačanih že 16.547.000 dinarjev, ali 8.623 dinarjev na osebo, s socialnim zavarovanjem vred pa 23 milijonov 662.110 dinarjev.

Ob teh številkah, ki bi lahko pomenile že nov stanovanjski blok, pa so (menda zato, ker jih je le nekoliko pekla vest) odobrili iz dobička v sklad za samostojno razpolaganje — 6 milijončkov!

Čudna logika! Hkrati ko jim skupnost z največjo težavo zagotovi sredstva za investicijsko dejavnost, ki bo v prid tovarni, deli delovni kolektiv, ne glede na te težave — dobiček!

Takile primeri — zgornja namreč nista osamljena — kažejo, da bo treba resno razmisliti o doseganju načina razpolaganja z raznimi fondii ter z določenimi ukrepi preprečiti, da bi vsak delovni kolektiv popolnoma nekritično in brez ozira na potrebe in težave skupnosti razpolagal z njimi.

Pozdravljen kongres v našem delavskem središču

Iz dela „Svoboda“ in kulturno-umetniških društev

Treba je poglobiti in razširiti splošno izobraževalno delo, organizirati več predavanj in diskusij

Naj ne bodo finančna sredstva glavni vzrok nedelavnosti

DPD „Svoboda“ Lesce

Lani dobro, letos naj bi bilo še bolje

Na marsikatera vrata prosvetnih društev sem potrkala v zadnjem času, razgovarjala z marsikaterim predsednikom oziroma članom »Svoboda« in KUD, marsikaj so mi povedali, toda... Le malokje so lahko govorili o svojih pripravah na jeseniški kongres ljudsko-prosvetnih društev, le malokje že danes vedo o okvirnem programu v sezoni 1955-56.

Vdali so se čakaju, čakaju, kaj jim prinese kongres, kako jim bo le-ta olajšal delo, kakšne smernice jim bo pokazal; skratka, delati bodo pričeli po kongresu. Res je bilo mišljeno, da se o konkretnem delu pomenijo društva šele po kongresu, zaradi morebitnih sprememb, vendar je vprašanje, v koliko je ta zamisel nalletela na pravilno razlago.

Po vseh razgovorih menim, da so društva vse prepovršno gledala na svoje delo in svoje dolžnosti. Saj kongres ne bo razpravljaj o neki povsem novi obliki splošnega izobraževanja, ne bo razpravljaj konkretno o vsakem posameznem društvu — ali: igralo se bo še vedno na odrih, godba bo še vedno potrebovala instrumente, knjižnica knjige; težave z neodgovarjajočimi prostori bodo iste itd.

Zato bi bilo vsekakor nujno, da bi društva o svojem bodočem delu več razpravljala, da bi kongres pričakala vsaj z nekim okvirnim programom, če že ni bilo mogoče do kongresa naštudirati kako delo ali vsaj pričeti s študijem.

Med društvi, ki sem jih obiskala, je le malo takih, ki so z delom počastila kongres, ali da bi vsaj na sestankih sestavila okvirni načrt bodočega dela. Delali so sicer vsi, vsi so dosegli uspehe — in celo lepe uspehe — kljub slabim pogojem, kljub težavam — bodisi finančnim ali organizacijskim, vendar bi od marsikoga lahko upravičeno zahtevali več. S problemi se borijo prav povsod. Najbolj pereče je vprašanje prostorov — dvoran, denarja je povsod premalo, marsikje pa niti ni pravega zanimanja med občinstvom in celo med nekaterimi člani. Največkrat pa bi rekla, da marsikje manjka dobre volje, požrtvovalnosti in predvsem idealizma.

Marsikatero društvo, kot že rečeno, čaka, da prične z delom šele po kongresu, nekateri pa odstranjujejo najprej »objektivne« težave, zato se pravzaprav nismo mogli pogovoriti o točnejšem delu.

Prosvetno društvo Gorje in Boh. Bela Finančna sredstva resna ovira

O bčinska zveza ljudsko-prosvetnih društev Bled združuje prosvetna društva iz Gorij, Ribnega, Bohinjske Bele in Zasipa. Tako je bil Kulturni teden v Zasipu manifestacija vseh teh društev, saj so se ga tudi udeležila in sodelovala.

DPD »Svoboda« Gorje ima predvsem navdušene šahiste, delo ostalih sekcij, pa pravijo, da je zaradi prostora onemogočeno. Kako to, da društvo s 155 člani ni moglo naštudirati niti enega dela? Saj, kot vem,

K ulturni dom — kolikokrat je bilo že rečeno — letos bo dograjen, žal pa še začeli niso! Stiskajo se v mali dvoranici — šolski telovadnici — dramska sekcija, orkester, pevski zbor, godba na pihala, tamburaši in včasih celo glasbena šola. Rešitev si poiščejo v razredih osnovne šole.

DPD »Svoboda« Lesce ima danes okoli 200 članov, od tega največ delavcev in samo okoli 30% mladine. Vendar delajo, včasih sicer s preprirom (!), in v pretekli sezoni so imeli okoli 30 predstav, nekaj nastopov orkestra, pevskega zbor, precejšnje pa je bilo zanimanje za vesele večere.

K splošno izobraževalnemu delu je mnogo pripomogla knjižnica in nova čitalnica, za kateri je trenutno v Lescah največje zanimanje. V preteklem letu so imeli tudi nekaj

predavanj — predvsem o V okvirnem programu letošnje sezone imajo Cankarjevo delo Za narodov blagor, komedija. Za stanovanje gre, spevoigro Naj bo stara ali mlada. Anzengruberjevo Sla-

V Lescah so lani zaključili sezono z »Drago Ruth«

vendar je interesentov proti pričakovanju veliko. Tudi tamburaši so pričeli z učenjem šele lani, vendar so že pokazali svoje znanje s sodelovanjem na raznih prireditvah.

bo vest in predvidoma še dve mladinski deli. Uspehi so sicer vidni, vendar bi bili lahko z nekoliko večjim soglasjem in slogo še mnogo večji!

Kulturno-umetniško društvo Ribno Društvo, ki mnogo obeta

O posebnih uspehih kulturno-umetniškega društva v Ribnem res še ne moremo govoriti, saj so z delom tako rekoč šele pričeli. Letos meseca februarja so s predstavo »Desetega brata« pravzaprav slavili šele otvoritev svojega novega odra v Združenem domu. S to predstavo je ob enem slavilo svoj krst tudi društvo samo. Danes imajo okoli 60 članov. Razveseljivo je dejstvo, da je v društvu

je razumljivo največje. V lanski sezoni so naštudirali Razvalino življenja, Sneguljčico in Desetega brata. Dvorana, ki v Ribnem ni med najmlajšimi, je bila vedno polna, zato se tudi gostje radi ogledajo pri njih s svojimi gostovanji. Da pa so »mladi« Ribničani tudi sami dobri igralci, dokazujejo že s tem, da so z uspehom gostovali tudi po bližnjih krajih.

V letošnji sezoni so z delom že pričeli. V Tednu otroka so ponovili Sneguljčico in gostovali z njo na Bledu ter sodelovali na Kulturnem tednu v Zasipu. Sedaj pripravljajo Ludwik Anzengruberjevo Slabo vest in — da bo program bolj pisan in privlačen — Grimmoovo Trnuljčico.

In delo ostalih sekcij? Imajo sicer navdušene pevce, vendar pravijo, da brez instrumenta ne gre, sicer bi z delom že pričeli?! Lepo pa je zanimanje za knjižnico in tudi predavanja o vzgojnih in kmečkih vprašanjih so bila dobro obiskana.

Za društvo, ki tako rekoč obstaja šele eno leto, so to že lepi uspehi, prav pa bi bilo, da bi bil njihov Zadrudni dom, na katerega so lahko upravičeno ponosni, večkrat poln, da bi ga zaradi razmera dobrih pogojev večkrat obiskali.

DPD „Svoboda“ Tržič

Nudimo jim več pomoči in moralne opore

K aj pa Tržičani? So priznani športniki, alpinisti itd., po kulturnem delu pa niso ravno med prvimi. Njihova »Svoboda« ima sicer 252 članov, vendar je malo med njimi aktivnih. Lani je bilo delo na najboljši poti — mladi likovniki so pripravili samostojno razstavo, šahisti so se udeležili turnirja v Portorožu, Tržiču, Celju in Radovljici, godbeniki so sodelovali na vseh proslavah, pevci priredili celo dva samostojna koncerta, izobraževalna sekcija pa je organizirala razno poljudno-znanstvena predavanja. Razveseljiv je predvsem uspeh čitalnice. Tu se danes zbirajo mladi in stari — šahirajo, študirajo in prebirajo revije ter dnevno časopisje. Tu vsakdo lahko najde časopis, za katerega se najbolj zanima. Zal postaja tržiška čitalnica vse pretesna in treba bo poiskati zanj primernejši prostor.

Tistih nekaj članov tržiške »Svobode« dela — največkrat študirajo v nezakurjenih prostorih, brez najnujnejših sredstev — vendar z močno voljo, nekaj pokazati in nuditi občinstvu res kvalitetna dela. Zal pa za svoj trud ne najdejo razumevanja, niti najmanjšega priznanja. Dvorana ni nikoli polna, kajti precej je takih, ki jih kvalitetna dela sploh ne zanimajo, ki skratka ne čutijo potrebe, da bi vsaj včasih obiskali gledališče, čeprav se po drugi strani štejejo za visoko razgledanim in »uglednim« osebam. Mnogo pa je takih, ki najdejo izgovor v tem, da nimajo denarja in da tudi ne utegnejo! Priganja jih kino, ki je v (Nadaljevanje na 5. strani)

Med najdelavnejšimi pa so tržiški igralci. Lani so naštudirali tri kvalitetna dela (Tr-

Za kongres ljudsko-prosvetnih društev na Jesenicah so pripravili:

- V PETEK**
promenadni koncert godbe na pihala, zvečer v Mestnem gledališču na Jesenicah premiera Harris »Molčeca usta«, v Delavskem domu »Svoboda« Jesenice premiera »Lacko in Kreffi«, na Bledu koncert Prešernovega zbor iz Kranja, v Martuljku poje mešani in moški zbor »Svobode« Jesenice.
- V SOBOTO**
ob 8. uri pred Titovim domom promenadni koncert, ob 10. uri otvoritev kongresa in delavsko zborovanje pred Titovim domom, zvečer v gledališču koncert Slovenske filharmonije iz Ljubljane, na Bledu koncert pevskega zbor »Svoboda« Jesenice.
- V NEDELJO**
promenadni koncert ob zaključku kongresa, kinematografi na Jesenicah bodo v dneh kongresa predvajali filme o delu in ustvarjalnosti naših ljudi.

so lani v njihovi dvorani bila že gostovanja in je zato izgovor: »nimamo prostora — dvorane« neutemeljen. Verjetno bi z malo več volje in požrtvovalnosti ter razumevanjem tudi Gorjani naštudirali v svojem domu kako delo?!

V Bohinjski Beli imajo prav tako še neurejen »Mladinski dom«. Vendar je kljub temu opaziti nekaj uspehov. Lani so naštudirali celo štiri drame, imajo pa tudi delaven pevski zbor in folklorno skupino.

V Tednu otroka so se Ribničani spomnili svojih najmlajših s Sneguljčico

„Stane Žagar“ Kropa Delaj ali pusti! Polovičarstvo samo škoduje

K roparji so odločni ljudje. Na zadnji seji SKUD »Stane Žagar« so razpravljali o svojem preteklem delu. Okviren načrt dramske sekcije je dokaj zahteven in obširen (Klabund: Krog s kredo, Grillparzer: Prababice duh, Levstik - Kref: Tugomir, Shakerspeare: Romeo in Julija). Toda poguma je dosti in volje tudi — končno pa, prosvetnega doma kakršn je v Kropi, ni daleč okoli, tega se je treba zavedati in upoštevati. Izgovora za dvoranico — torej? Prav gotovo bomo v Kropi kmalu gledali prvo premiero!

»Če noče delati — naj pusti in odda instrumente«, so sklenili na zadnji seji za vse tiste godbenike, ki hočejo lenariti, kar pa pri godbi ni mogoče. Vsakdo bi raje igral pri zabavnem orkestru, zato se soglasje v glasbeni sekciji krha. Vendar bodo rešili tudi ta problem, kot so že marsikaterega — najmlajši bodo poprijeli za instrumente, sicer počasi, vendar bodo uspeli prav gotovo.

pretežni del mladine in tudi zanimanje za mladinska dela in igre iz kmečkega življenja

Kulturno-prosvetno društvo Bled Turistično središče brez kulturnega doma

K adar mislimo na oddih, prijeten izlet, kadar nastopi najhujša vročina ali se spomnimo veslanja in kopanja — tedaj mislimo na Bled. In pozimi? Bled je zapuščen, dolgočasen in nepriljuden, ljudje pravijo — pozimi na Bledu ni nič.

Večji del življenja se tedaj preusmeri v obisk kina in zabav; del ljudi pa si poišče razvedrila v blejskem kulturno-umetniškem društvu. 250 članov! — lahko bi jih bilo več — in od teh večina starejših, kajti pretežni del blejske mladine je včlanjeno v TVD »Partizan«.

Ker je življenje na Bledu zaradi turizma podvrženo nekim posebnim pogojem, bi se temu primerno moralo razvijati tudi kulturno delo. Knjižnica, ki razpolaga z razmeroma lepim številom in izbiro knjig, bi naj v sezoni z različnimi knjigami in revijami pritegnila tudi tujece. Največ pozornje pa bi morali Blejčani vsekakor posvetiti svoji folklorni skupini. Ker je za dramsko sekcijo mrtva sezona na Bledu malo daljša, bi morali vse svoje delo pred zimo vložiti v folkloro. Vsak tujec in tudi domačin si z največjim zanimanjem ogleduje gorenjske noše, kaj šele, če vidi gorenjske plesne — poskočna polka in narodni noši vzbudi veselje in ustvari razpoloženje ter obe-

Blejčani so v gorenjskih nošah sprejeli letos že marsikatero visoke goste

Zgornje-savska dolina in njene turistične možnosti

Ta lepa dolina bi lahko postala turistični biser Gorenjske, če bi bila turistom bolj dostopna - Promet je največja ovira nadaljnjega razvoja - Kako čim bolj podaljšati sezone?

»Mamutska« že čaka...

GORENJSKA JE LEPA. Zelo lepa! Strinjamo se z vsemi, ki jo primerjajo s Svico, le da bi dodal, da je še mnogo lepša. Seveda po naravnih lepotah! Drugače... No, tu je treba še precej dela, investicij, iznajdljivosti...

POLETJE SE JE poslovilo. Sončni žarki le še kdajpakdaj brez moči pokukajo skozi oblake. Nastopil je čas, ko pravzaprav ne veš, ali je še poletje ali je že zima. Jesen prihaja v deželo in z njo pustni dnevi. Gostinci pravijo temu času — »medsezona«.

»MEDSEZONA«, OJ ČAS PREKLETI!

Hotele v zgornjesavski dolini bi morali zapreti že 15. oktobra. Počivati bi morali vse do 15. decembra, ko se uradno začne zimska sezona, ne oziraje se na to, ali bo takrat že zapadel sneg ali ne. Toda letos se to ne bo zgodilo. V vseh hotelih v tem predelu Gorenjske (»Erika«, »Razor«, »Slavec«, »Franc Rozman«, »Vitranec«, »Dom v Planci«), so letos bolniki, katere so semkaj poslali na okrevanje zavodni za socialno zavarovanje. Tako bo večina hotelov prebrodila sezono brez počitka. Zgleda, da bodo tako obšli finančno zagato...

ZGORNJESAVSKA DOLINA — BOLNICA

Čudno zveni ta ugotovitev, vendar drži! Če te pot zanese semkaj in te noč dohiti, se moraš presneto pobrigati za prenočišče. Vsi hoteli so polni, razen nekaterih...

DRUŽINSKI POMENKI Red zmanišuje utrujenost

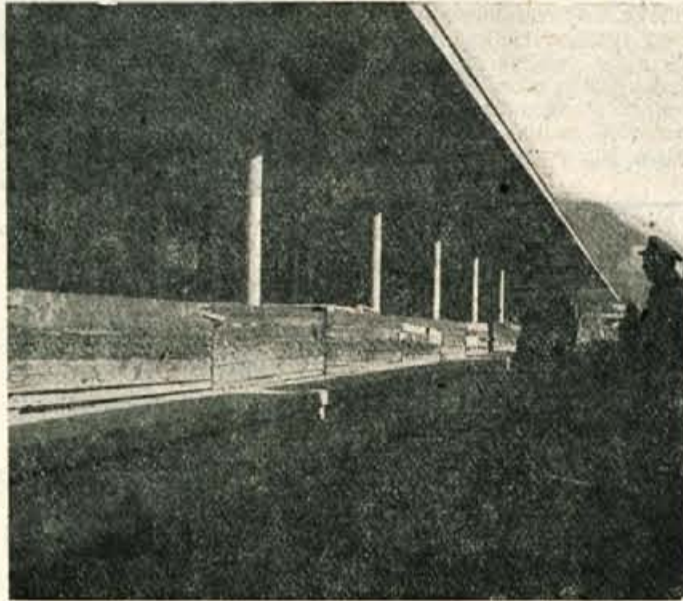
Stara je resnica, da naš organizem z večjo lahkoto zmaguje duševne in telesne napore, ako živimo redno življenjske. Občutek utrujenosti nastopi znatno kasneje, če uživamo vse obroke hrane ob določenih uri, če hodimo spat ob istem času in si privoščimo dovolj počitka. Odraslim ljudem običajno zadostuje 8 ur spanja dnevno. Zelo utrujeni in izčrpani ljudje se bodo hitreje odpočili in si opomogli, če svoj dnevni počitek za daljšo dobo podaljšajo za uro ali dve na dan. Veliko je ljudi, ki zagovarjajo mnenje, da je spanje pred polnočjo najbolj zdravo. Vendar to zavisi predvsem od temperamenta posameznega človeka. Nekomu najbolj ustreza spanje pred polnočjo, drugi pa se spet najlaže odpočije v jutranjih urah. Ni važno kdaj spimo, ampak kako in koliko časa počivamo. Najboljši položaj pri spanju je ležanje na desnem boku ali na hrbtu.

Utrudljivost človeškega organizma je v tesni zvezi tudi s prehrano. Znano je, da se mnogo hitreje utrudijo ljudje, katerih prehrana vsebuje premalo C vitamina. Ta dragoceni vitamin nudimo telesu z

»So to turisti?« vprašam tovarišico Marjeto, računovodjo hotela »Erika« v Kranjski gori.

»Socialni zavarovanci so«, mi odgovori. »Tu so na okrevanju! Njih smo letos veselili, da si zagotovimo medsezonski čas. Od njih imamo sigurne dohodke, brez nekaj večjih naporov. Zavodni za socialno zavarovanje poravnajo vse račune pravočasno! — Izhod iz sile, ki nam prav pride!«

Drugi hoteli so nabitno polni z bolniki. Če vprašaš odgovorne ljudi, zakaj so šli v to

Na poti v Zgornje-Savsko dolino bo turiste kmalu prva pozdravila nova železniška postaja na Jesenicah

smer, dobiš kaj enostaven odgovor: »Splača se, poslujemo brez večjih skrbi, ni treba odpustiti delavcev, 100 odstotne plače so vsem uslužbenecem čez leto zagotovljene...!«

Ne vem, če imam prav, toda ne morem se otestiti misli,

Turistični in gostinski delavec imata dokaj slične, če že ne iste probleme, zato morata hoditi po svoji delovni poti z roko v roki. Turizem se razvija tam, kjer so za to pogojni (gostišča, hoteli zabavišča itd.), gostinstvo pa, kjer se za to pokaže potreba — tam kamor pač turisti raje zahajajo. Torej — gostinstvo in turizem je nedeljiva celota.

da ta smer razvoja našega turizma, ta »turistična politika« hotelov v tem predelu, ni in ni pravilna.

Nič nimam proti bolnikom, rekonvalescentom in vsem njim podobnim, ki so tu na okrevanju oziroma zavljenju.

PARADOKS

Cene... Ta priljubljena tema vsakdanjih razgovorov. Ne le, da v hotelih v zgornjesavski dolini še ne vedo, kakšne bodo cene letos pozimi (to zavisi še od mnogih činiteljev, predvsem pa, zatrujejo nekateri, od novega deviznega sistema), temveč so njihove cene že v poletni sezoni mnogo višje od sosednjega Bleda, ki je, pravijo, tudi sicer preblizu. In Bled ima večji komfort, udobnosti itd...

Tu je spet zastarelost obratov...

TEŽAVE — TUDI MALO-MARNOST ALI KAJ?

Preveč pretenciozno bi bilo primerjati n. pr. Kranjsko goro s St. Moritzem. Vendar, da bi bila lahko Kranjska gora precej podobna temu švicarskemu zimsko-športnemu in turističnemu središču, je dejstvo. Seveda je to še pesem prihodnosti. Toda po tej poti bi morali začeti...

Kdor karkoli pričakuje od Kranjske gore, bo verjetno ostal razočaran. V samem kraju sta dva hotela: »Razor« in »Slavec«. Ze na zunaj ne dobiš dobrega vtisa o njih. »Razor« razen tega nima niti poštenega stranišča. — Hiše v vasi so na zunaj dokaj zapuščene. Če bi jih prebelili, bi bil izgled neprimereno lepši. Tudi vso umazanijo in razne gradbene ostanke bi bilo treba odstraniti.

Prahu je v Kranjski gori prav toliko, kot morda pozimi snega, saj, če je vreme lepo, je promet, zlasti inozemskih, zelo živahen. Avtomobil za avtomobilom drvi skozi vas. Če pa dežuje, se v cestnih kotanjah (ki jih ni malo) nabere toliko vode, da od avtomobilskih koles poškopirajo celo okna v prvih nadstropjih. Kranjskogorska kulturna dvorana je stvar zase. Sedaj imajo v njej sedeže, prej so bile klopi. V kraju je tudi ena sama majhna kavarna in še ta je zaprta.

Nekaj svojstvenega pa je

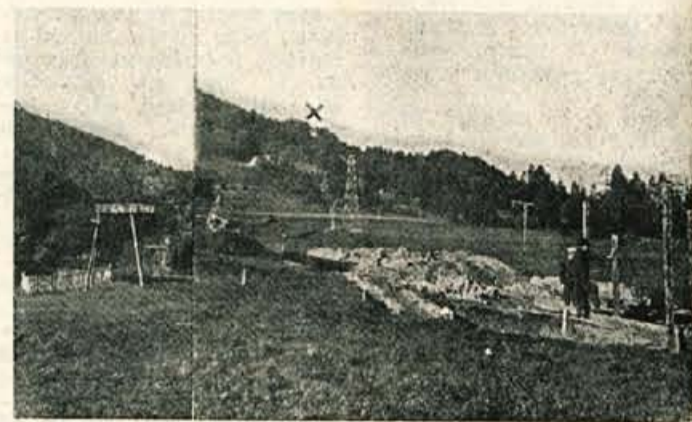
Vse to in še marsikaj manjka v Kranjski gori, da bo postala res privlačna za turiste, zlasti za one zahtevnejše.

Veliko je problemov, zgleda pa, da je turistično društvo v Kranjski gori vse preveč zapregla

»Strinjamo se«, je približal oče Vertelj.

Odšli so... Vreča koruze se je zdela na širokih plečih starega očeta Vertelja kot igrača. Enakomerno, brez težav jo je mahal vkreber...

Se precej je bilo do vrha. Njegov nasprotnik v stavi je

Stara in novo... Na levi stara žičnica, ki sega le do vznožja Vitranca. Na desni nova 2300 metrov dolga žičnica v gradnji

× — označuje pol poti žičnice, nato se odcipi na levo do vrha Vitranca

GRADNJA ŽIČNICE,

brez katere si tudi ni moč zamisliti modernega zimskega smučanja, sicer bi navedenim pomanjkljivostim lahko posvetilo več pozornosti.

Ko sem na poti do žičnice dohitel na cesti fantiča Miloša Kaplana, doma iz Kovorja pri Trziču, ki pa stanuje v Podkorenju pri teti, mi je z ognjem, polnim pričakovanja v očeh, dejal, da bo žičnica že letos gotova. To sem pozneje tudi prebral na reklamni deski:

Žičnica »Vitranec« v gradnji... Dolžina 2300 m... Višina 750 m... Obratovanje: zima 1955.

Pravkar so betonirali temelje začetne postaje nove žičnice. Jože Robič, ki vodi mizariska dela, je mladim delavcem, ki so večinoma Prekmurci, pravkar kazal, kako naj pripravijo korito za beton.

13 stebrov prve polovice žičnice že stoji. Za ostalih 13 stebrov pa so temelji že zabetonirani. Teško je delati brez ustrezne mehanizacije. Sicer si veliko pomagajo s staro žičnico, ki jim zvozi material vsaj do vznožja Vitranca. Od

omagala. »Oče, le odpočijte se, stavo ste kljub temu dobili.«

»Ti se kar odpočij! Počakam te na Vrščicu!«

Taki ljudje so Trentarji...

PROMET — BREZ BESEDE

Promet je abeceda turizma. To je postalo jasno tudi meni. S takimi prometnimi zvezami kot so trenutno v zgornjesavski dolini, pač ne moremo pospeševati turizma. Ne bom rekel, da je treba najprej elektrificirati železnico, čeprav bo to prihodnost terjala. Vendar vsaj motorni vlak bi bilo nujno vpeljati. Predlanskim je vozil, lani pa že nič več. Kako bo letos, se sprašujejo ljudje. Saj vsakega turista mine volja oditi na smuko v Kranjsko goro ali Planico, če mora več kot pol dneva prebiti na vlakcu. Zlasti veliko zanimanja za smuko v teh krajih je v Zagrebu. Če bi imeli direktni motorni vlak iz Zagreba, n. pr. ob sobotah, bi bil vedno nabit poln. Tudi cesta čez Vrščic bi morala biti pozimi vedno dobro pluzena. Saj je avtomobilski promet čedalje pogostejši. Z dobro pluzeno cesto bi se tudi obisk s Primorske in Italije povečal. Tako pa zgolj poleti vozil avtobus trikrat tedensko iz Bovca v Kranjsko goro, sicer pa ta dolina nima ene samcate avtobusne zveze...

Ali ni to čudno? Tak turistični kraj!

— — —

TURIZEM JE zanimiv in hkrati dostikrat tvegano delovno torišče. Če vreme zakáže v največji sezoni, je zguba včasih neizbežna...

Pri nas še vedno nismo prišli tako daleč, da bi z uspehom podaljšali poletno sezono kar v zimsko. Veliko bo še treba napraviti, da se bomo tudi v tem oziru premaknili korak naprej.

V tem lahko zelo veliko pripomore krajevna iniciativa. Zato ni dvoma, da bo prva naloga Krajevnega odbora, recimo v Kranjski gori, predvsem pospeševati za te kraje najdonosnejšo gospodarsko panogo: turizem. Morda bo moč že v kratkem lahko napraviti občutnejši korak naprej: v ponedeljek bo ustanovna skupščina Stalne turistične konference Gorenjske, ki bo prav tako skrbela za razvoj turizma. Končno bi bilo morda dobro razmisлити tudi o tem, ali ne bi pri Okrajnem ljudskem odboru v Kranju ustanovili poseben svet za turizem. Če bi bilo zanimanje za to (in mislim, da je!), bi imel ta svet mnogo dela, saj je Gorenjska veliko in hkrati enotno turistično področje.

Tudi turizmu se obetajo boljši časi. Zgleda, da bo moč v prihodnjih nekaj letih investirati marsikak dinar v ta namen, saj brez tega, vse kaže, ne bo šlo...

I. AUŠEC

ZAČARANI KROG

To je le enostransko gledanje na naš »turistični problem«, ki pa ni prav nič enostaven.

»Vaši problemi?« »Cene, vzdrževanje prostorov, kurjava, izrabljenost obratov, potreba po obnovi, promet, ceste, žičnice, prevozna sredstva...

In tako v nedogled.

»Hvala!« Teh nekaj skopih besed zadostuje...

Če ne bi imeli hoteli tujcev in na njihov račun ustvarjenih deviz, ki se dajo z ustreznim tečajno razliko pretvoriti v dinarje (ali je prodaja deviznih sredstev na deviznem obračunskem mestu res zasluha posameznih hotelov in njihovih delavcev?), ne bi mogli kriti izgubo pri cenah za domače turiste. In cene za domače turiste so, iskreno in milo povedano, astronomske! In še trdijo, da imajo pri teh cenah izgubo!

»Če ne bi bilo tečajnih razlik, bi pozimi sploh ne mogli imeti odprti hotel, ker zgolj kurjava, ki jo moramo plačati po 3400 dinarjev za m² postavljeno na postaji (konkretno hotel »Erika«, in nato še prevoz do hotela! Ne, bolje je vse skupaj zapreti.«

Res čudna je ta struktura cene. Od 9 milijonov dinarjev prometa, kolikor ga ustvari hotel »Erika«, odpade samo na kurjavo 800.000 din ali skoraj 10%.

Cene... Cene...

Sedaj je čas, ko se povsod pripravljajo že na zimsko sezono. Naši hoteli pa še niso določili penzijskih cen za zimsko dobo. Inozemski potovalni uradi sprašujejo. Radi bi uvrstili v svoje zimске prospekte tudi naše hotele, vendar... To bi bila brezplačna reklama... Hoteli čakajo... Zbornice čakajo... Medtem pa se izletniki usmerjajo v druge države na zimске počitnice...

Hotel »Erika« je razen »Doma Franca Rozmana« najmodernejši hotel, čeprav je imel že 20. rojstni dan

promet. Vsa zgornjesavska dolina nima enega samega prevoznega sredstva. »Erika« ima sicer 8 sedežni avto, ki gre, kadar gre. Ko zapade sneg pa tudi ta ne gre več. Sploh so ceste, pravijo, pozimi slabo pluzene. Škoda! — Če hočejo odpeljati goste na izlet ali do žičnice, morajo naročiti avtobus celo na Jesenicah. In koliko to stane! Razvajeni gostje pa nočejo hoditi peš! — Dva osemstedska avtomobila oziroma avtobusa, bi menda zadostovala kranjskogorskim razmeram. Upanje, da se bo to uredilo, je v usujučem se turistično potovalnem uradu Gorenjske, ki bo imel svojo podružnico tudi v Kranjski gori.

TRENTARJI SO ZILAVI

ljudje. Življenje jih je izklesalo v trdožive. Spomnil sem se dogodka, ki je pravzaprav že del junaštva. Stari Trentar, oče Vertelj, je stavil z nekim prijateljem, da bo nesel 100 kg težko vrečo koruze iz Kranjske gore prav v Trento.

»Toda brez počitka vse do Vrščica«, je stavil pogoje nasprotnik. »Tam bo šele možen prvi odih.«

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK«, Kranj, Koroska cesta 6.

Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik.

Urejuje: uredniški odbor.

Telef. uredništva in uprave 475 / Tek. rač. pri KB Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja vsako soboto.

Letna naročnina 400 dinarjev polletna . . . 200 dinarjev četrtletna . . . 100 dinarjev Posamezna šte. stane 10 din

Mestno gledališče Jesenice otvarja sezono

Nadaljnje delo otežkoča finančni položaj

V petek, 21. oktobra bo Mestno gledališče Jesenice otvorilo svojo novo sezono s premiero E. Harrisa »Molčeča usta«, ki bo istočasno tudi slavnostna premiera v počastitev kongresa »Svobode« in Ljudske prosvete Slovenije. S tem se bo jeseniško gledališče, ki je zraslo na tradicijah predvojne delavske in progresivne kulture na Jesenicah, oddolžilo izrednemu kongresu, ki bo zasedal prav v gledaliških prostorih in prav gotovo postavil nov mejnik in nove perspektive vsemu na-

šemu kulturno-političnemu življenju.

Lep uspeh jeseniških Svobodašev v Trbovljah

Kulturno prosvetna društva so v zadnjih dneh prirajala srom Slovenije prireditve v počastitev Svobode in Ljudsko-prosvetnih društev. Svoboda Jesenice se je odločila organizirati razen prireditev v počastitev delegatov kongresa, tudi gostovanje v Trbovljah. Minulo soboto so bili pevci jeseniške Svobode navdse pri srčno sprejeti od članov Svobode — center iz Trbovelj. Zvečer so priredili v Delavskem domu pevski koncert v počastitev kongresa. Gledalci so nastopajoče nagradili z močnimi aplavzi in zahtevali ponavljanje pesmi. Zastopniki Upravnega odbora Svobode Trbovlje — center pa so jeseniške Svobodaše pozdravili, jim izročili slopek in sliko Trbovelj v spomin. Prav tako je pozdravil nastopajoče zastopnik priznanega pevkega zbora »Slavček« iz Trbovelj in izročil zboru darilo. Za prisrčen sprejem in pozdrav so se zahvalili tudi Jeseničani in izročili darilo tovarišem iz Trbovelj, s katerimi niso le v dobrih kulturnih, temveč tudi tovariških odnosih. Po uspelem koncertu je bil v »rudniški restavraciji« družabni večer pevcev Trboveljskega »Slavčka« in zastopnikov uspešne Svobode — center Trbovlje ter pevcev jeseniške Svobode.

»Molčeča usta« je v lanski sezoni z uspehom uprizorila ljubljanska drama in tudi film »Johnny Belinda« ali kot se je pri nas imenoval »Njen otrok«. Zgodba pripoveduje o gluhomem Belindi, ki odtrgano od sveta, na že tako zapuščenem otoku v severnem Atlantiku ob ameriški obali, sredi sicer poštenih in dobrih toda na zunaj robatih in surovih ljudi, po poreklu na pol Irelih in na pol Francozih, doživi svojo tragedijo in prerajanje. Nevedno posili surovi Mc Cornick in ko ji ta hoče nasilno ugrabiti otroka, ga ustrelji in s tem tudi maščuje skrivnostno očetovo smrt. V novo življenje jo popelje dr. Jack, ki jo odtrga iz samotne skrivnostnosti očeto smrt. V novi življenje jo popelje dr. Jack, ki jo odtrga iz samotne skrivnostnosti očeto smrt. V novi življenje jo popelje dr. Jack, ki jo odtrga iz samotne skrivnostnosti očeto smrt. V novi življenje jo popelje dr. Jack, ki jo odtrga iz samotne skrivnostnosti očeto smrt.

»Molčečim ustom« bo sledila nova premiera v začetku novembra in sicer Cankarjev »Kralj na Betajnovi« v režiji novo nastavljenega umetniškega vodje MGJ Hinka Kosača. Drama našega klasika bo uprizorjena v počastitev 10-letnega delovanja jeseniškega gledališča v okviru proslave 10. obletnice osvoboditve. V naslovni vlogi bo gostoval član SNG Ljubljana tovariš Kovič. Do novega leta ima gledališče v programu še dve premieri v decembru, v tvešči krstno uprizoritev pravljicne igre Bojana Čebulja »Janko in Metka« za jeseniško mladino.

Ob vseh teh načrtih na gledališče plava v ne samo nizeh ampak skoraj suhih finančnih vodah, tako, da obstoji neravnost, da bo gleda-

lišče primorano okrniti svoj program. Splošno neizpolnjevanje planskih obveznosti je prizadelo tudi Občinski ljudski odbor Jesenice, ki zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ne more dotirati gledališča, kot je planirano. Tako so bile že tretji mesec izplačane samo plače uslužbencem, za vse ostale potrebe pa si je gledališče pomagalo kot je vedelo in znalo, seveda ne brez škode za umetniško raven in popolnost odrske opreme. Trenutno perspektive ne obetajo posebnih izboljšav in tako gledališče stoji pred resnim problemom, kako bo z delom in naprej. Vendar smo prepričani, da se bo našla rešitev, ki bo zagotovila vsaj najmanjše sredstva za nemoteno delovanje, saj bi bila nepopravljiva škoda, če bi gledališče prav ob 10-letnici svojega uspešnega delovanja in ob prelomnici, ko zastavlja prve korake preko polprofesionalizacije v poklicno kulturno ustanovo morda že z naslednjo sezono, moralo prisilno znižati svoj delovni plan in s tem tudi umetniško potenco, ali pa celo prenehati z delom.

V prepričanju, da bo ta trenutni problem rešen z strani

vseh odgovornih forumov s polnim razumevanjem do nujnosti nemotena delovanja jeseniškega gledališča, ki predstavlja za vso zgornjo Gorenjsko edino in važno kulturno institucijo, gledališki kolektiv zastavlja kljub vsemu vse svoje sile, da zadovolji svojo publiko in izpolni svoje kulturno poslanstvo.

William Inge »Piknik« v Prešernovem gledališču

Deset let Prešernovega zbora

Letos maja je možki pevski zbor dr. Franceta Prešerna slavil že desetletnico svojega plodnega obstoja. Te dni je imel svoj letni občni zbor. Kot njegovo pozhrtvovalno glasbeno kulturno delo v vsej dobi njegovega obstanka, tak je bil tudi potek tega občnega zbora. Res, laskava je bila kritična ocena sekretarja mestnega odbora Socialistične zveze tov. Pagona, ki je edini od vseh predstavnikov kranjskih političnih, oblastvenih in kulturnih organizacij prisostvoval temu zboru.

Kdo ne pozna Prešernovcev? Komaj 60 aktivnih pevcev, toliko se jih je zbralo na slavnostnem koncertu ob 10-letnem jubileju zbora, ki pa se sicer vsi komaj zberu skupaj, kakor so kritično ugotavljali mnogi člani, na tem občnem zboru. Nekateri upravičeno

izostajajo od vaj, ker so službeno zadržani, a mnogi izostajajo zgolj iz lahkomišelnih nezavestnosti, ker jim je pač hipno važnejša kino predstava ali posedanje po lokalih. In vendar je 30 do 40 res neumornih in discipliniranih pevcev tisto zdravo jedro zbora, ki je na 107 vajah preteklega leta doseglo 70 do 98 odstotno udeležbo in omogočilo nad vse prizadevnemu dirigentu Liparju naštudirati izbran, sodoben in klasičen program najboljših slovenskih in jugoslovanskih pesmi ter s tem bogatim repertoarjem nastopati na neštetihih koncertih, radijskih nastopih, akademijah in proslavah. Saj je Prešernov zbor v preteklem letu nastopal povprečno vsaj enajst dni dan v letu. Ali je mar čud-

no, da je Prešernov zbor nosilec častnega naslova prvaka amaterskih možkih zborov Slovenije, ki je na letošnji pevski turneji ponesel našo lepo pesem tudi v Dubrovnik in Cavtat ter bil vključen v uspehim koncertnim samostojnim nastopom v znameniti dubrovniški festival, tam pa po poročilu dubrovniškega radia pred kritično in izbično mednarodno publiko požel spontano pohvalo. In vendar, že deset let se zbor pripravlja na pohod po zamejstvu med tržaške, beneške in koruške Slovence ter naše izseljence v Franciji in Nemčiji, a je žal doslej nalezel vedno na gluha ušesa. Pa kaj bi sanjarili o turnejah, ko se v Kranju za ta zbor, ki je bil vso dobo socialistične svobode med prvimi kulturnimi činitelji ne samo v mestu Kranju in njegovem ožjem okolju, temveč po vsej Gorenjski, po vsej ožji in širši domovini in preko radia celo v zamejstvu, ne more najti skromna dvoranica, tako da mora gostovati v mnogo premajhni učni sobici na Pungartu. Da, tudi o tem najbolj perečem problemu kranjskega kulturnega življenja je bilo mnogo govora na tem uspelem občnem zboru.

V znak res zadovoljivega in pravičnega dela v zadnjih dveh letih je bil stari odbor s predsednikom Grašičem že tretjič z aklamacijsko izvoljen, sklenjeno pa je bilo tudi, da prejmejo vsi pevci, ki že 10 let pozhrtvovalno sodelujejo pri zboru, v znak priznanja diplome in primerne knjižne nagrade, neumorni pevovodja pa skromen honorar.

Hubko

Gostovanje Prešernovega gledališča po Gorenjskem v Gornji vasi . . .

V Tednu matere in otroka je Prešernovo gledališče iz Kranja gostovalo v Gornji vasi s pravljicno igro Pastirček Peter in kralj Brilljantin.

Predstavo so si ogledali otroci iz Hotavelj, Lučin, Poljan, Gorenje vasi, Trebiše in celo iz Sovodnja, ki je 12 km oddaljen od Gorenje vasi.

Otroci bodo še dolgo pomnili to gostovanje in si podobnih še želijo.

Zvečer pa je bila predstava za odrasle. Tudi te se je udeležilo nad 200 ljudi, ki so prav tako z napetostjo in skoraj otroško razgibanostjo spremljali ves potek igre. Posebno navdušeni so bili, ko so zvedeli, da bo Prešernovo gledališče gostovalo v nedeljo, dne 23. 10. ob 16. in 20. uri v Gorenji vasi s Celjskimi grofi. Okrajna ljud. prosvetna zveza bi morala finančno podpreti

taka gostovanja in tako omogočiti, da bo tudi naše podeželje lahko videlo dobre gledališke predstave.

P.

XI. gledališka sezona v Loki

V soboto, 22. oktobra, bodo v Skofji Loki s premiero Williamsove »Steklene menearje« odprli novo gledališko sezono. To bo druga premiera te igre v Sloveniji. Tehnično in igralsko je precej zahtevna, saj se pred gledalcem v dvbrih dveh urah in pol zvrstijo obujeni spomini mladega fanta, povprečne ameriške družine iz tridesetih let našega stoletja, ko je bila v Španiji revolucija in v Chicagu delav-

ski nemiri. Samo en odmor bo pretrgal, lahko bi dejal, skoraj filmsko dogajanje na odru. Mogoče bo to privlačilo laško publiko, ki sicer rada zabaja v kino, gledališče pa je večkrat prazno.

Pol ure pred premiero bo predsednik KUD »Tone Sifrer« v počastitev kongresa »Svobode« in Ljudske prosvete na Jesenicah odpril v sejni sobi društva razstavo z naslovom: »Deset let loškega gledališča po vojni«. To je bilo deset let plodnega dela in žrtvovanja. Samo nekaj števil: v desetih letih je bilo 57 premier (17 jih je režiral Polde Polence), 267 predstav pa je obiskalo čez 70.000 gledalcev. Razstava bo le skromna oddolžitve in priznanje vsem, ki delajo na loškem odru, tujemu obiskovalcu pa zanimiva slika loškega kulturnega in umetniškega udejstvovanja.

Harris »Molčeča usta« v novi sezoni

Preteklo nedeljo je bila na mošenjskem odru premiera Harrisovih »Molčečih ust«, s katero so mošenjski igralci pričeli svojo gledališko sezono 1955-56.

Igralci so svoje vloge dobro prikazali, vendar je bil obisk zelo slab, saj je bilo skoraj raj polovico dvorane prazne. Ker nekateri menijo, da so bili o predstavi ljudje premalo obveščeni, so sklenili igro ponoviti. Precej okoličanov pa je delo že videlo, ker so ga Mošenjčani igrali že lani.

C. Z.

Na Javorniku so počastili kongres

»Svoboda« Javornik je ob pomoči profesorjev gimnazije Kor. Bele uprizorila v soboto zvečer v počastitev kongresa »Svobode« in Ljudsko-prosvetnih društev Slovenije mladinsko spevoigro »Alenka išče srečo«. Nastopali so dijaki nižje gimnazije s Kor. Bele in člani gledališke družine javorniške »Svobode« ter dosegli s prireditvijo še večji uspeh kot v minuli sezoni.

Dopisujte v »Glas Gorenjske«

Vse cenjene naročnike in bralce obveščamo, da bo v torek, 25. oktobra izšla posebna številka našega lista v počastitev izrednega kongresa Svobode in kulturno-umet. društev, ki bo 22. in 23. oktobra na Jesenicah

(Nadaljevanje s 3. strani)

Pozdravljen kongres v našem delavskem središču

Nudimo jim več pomoči in moralne opore

Tržiču, lahko rečem, najbolj obiskana ustanova. Da, ti ljudje res ne utegnejo — kajti v kinu imajo abonma in za to plačajo 1200 din mesečno! Torej...? Naj bo film slab ali

uspešnejše. Vsaj ljudje, ki so soodgovorni za uspeh »Svobode«, bi morali dati društvu moralne podpore.

Prvo letošnje premiero Robinsona ne sme umreti, pri-

Marljivo tržiški igralci s svojo režiserko Jelko Zagarjevo v Lope de Vegovem delu »Dama — škrtac«

dober, za to se vedno najde čas in denar. Vendar moram pripomniti, da večkrat denar niti ni pravi problem. Zgodí se, da vstopnic ni v prodaji, vendar je dvorana kljub temu le napol zasedena.

Vendar tržiški kulturni delavci vztrajajo; seveda bi bilo njihovo delo vsaj z razumevanjem in pomočjo vodilnih organizacij, mnogo boljše in

pravilja režiserka tov. Jelka Zagarjeva s sodelovanjem članov »Svobode« in vaješke šole. O okvirnem načrtu bodo dočega dela pa se nameravajo pogovoriti na občnem zboru po kongresu in tedaj pričeti tudi z resnim delom.

Morda si bodo letos le pridobili razumevanje in priznanje.

To pot objavljamo delo nekaterih društev na Gorenjskem. Ker večina društev še ni imela občnega zbora, bo s pravim delom šele pričela.

Iz lanskoletnega dela je razvidno, da društva dosega-jo

lepe uspehe, da je njihovo delo iz leta v leto boljše, več pa kaže na bi morali posvečati splošno izobraževalnemu delu. V bodoče naj bi svoje delo preusmerila in bi postala moralna opora ter idejni vzgojitelj in vodnik naših ljudi.

Brez kegljišča republiški prvaki

Šele četrto leto imajo Jeseničani KK „Jesenice“, vendar so bili do sedaj še vsako leto med najboljšimi

PRVO LETO — TRETJI

Vsak dan več je bilo Jeseničanov, ki so bili vedno bolj navdušeni za športno kegljanje, na drugi strani pa je imela Zelezarna tudi svoje, sicer že staro, ilovnato kegljišče. To sta bila dva faktorja, katerih produkt je bil, da je bil 1952. leta na Jesenicah ustanovljen današnji KK „Jesenice“.

Z dnevom ustanovitve kluba je postala kegljaška dejavnost nadvse živahna. Toda kegljišče, ki je bilo v Zelezarni, za športno kegljanje se zdaleč ni bilo primerno, zato je bila prva naloga kegljačev, da uredi ta prostor, kjer bodo lahko trenirali in tekmovali. S sredstvi, katere jim je dala Zelezarna in neumornim udarniškim delom je bilo vprašanje kegljišča kmalu rešeno. Nabavili so si še najpotrebnejše rekvizite in 70 članov kegljaškega kluba, po večini zelezarijev, je pričelo takoj s smotnimi treninami vsak dan in tudi pozno v noč.

To delo je moralo imeti za posledico čimprejnejše uspehe. Tako je tudi bilo. Na kvalifi-

kacijskem tekmovanju v Mariboru so v mednarodnem slogu zmagali kegljači KK Jesenic s precejšnjim naskokom in

si zasluženo osvojili tretje mesto, medtem ko so bili isto leto na državnem prvenstvu sedmi.

jo in je nepremišljeno, saj je danes edina ovira športnikom — kegljačem, ki za svoje delo nimajo več pogojev in namesto, da bi ta šport postal še množičnejši, je prišlo do zastoja. Klub šteje danes le še 30 članov. K sreči pa so prikočili tem športnikom na pomoč kot prvi, njihovi tovariši — tudi kegljači, člani KK „Gradis“ z Jesenic. Ti jim nudijo že drugo leto edino možnost, da kegljači, ki so bili 1953. leta državni prvaki, lahko po nekaj ur tedensko trenirajo na kegljišču „Gradisa“, kjer tudi tekmujejo. Kljub tej težavi pa so kegljači KK Jesenic lansko leto osvojili naslov republiškega prvaka v narodnem slogu in isti uspeh ponovili tudi letos!

Do danes so imeli kegljači KK Jesenic že tri mednarodna srečanja, med njimi so se pomerili tudi s prvakom Zahodne Nemčije in v vseh dvo-bojih zmagali!

Vsi ti uspehi pa so še večjega pomena, če upoštevamo, da se Jeseničani — večkratni republiški prvaki, borijo s številnimi težavami, med katerimi je največja — nerazumevanje nekaterih Jeseničanov do njihovega dela. Kegljaci KK „Jesenice“ so trenutno hrabra in zmagovita „četa“, brez svojega bojišča in vsak „vojak“, ki večje „podira“ lesene keglje, v večini primerov nosi samo stroške, da se njegovo moštvo lahko udeležuje tekmovalj.

Prav gotovo kegljaški šport na Jesenicah tako ne bo mogel več daleč naprej in se je bati, da bo njihova kvaliteta v prihodnosti lahko precej padla, kot je že padlo število članstva. Zato bi bilo nujno v najkrajšem času rešiti vprašanje kegljišča in dokončati z deli na modernem štiristeznem kegljišču, za kar bi potrebovali le mesec dni in tudi ne veliko sredstev. To je danes edina želja članov KK „Jesenice“ in številnih Jeseničanov, ki do danes nimajo možnosti za zdravo in koristno udejstvovanje pri športnem kegljanju. Predsednik kluba tov. Kozelj mi je rekel: „Brž ko bomo imeli novo kegljišče, kar upam, da bo kmalu, bo naš klub narasel najmanj na 400 članov, med katerimi bo večina mladine.“

FaBo

Polovičen uspeh kranjskih nogometašev

MLADOST : POSTOJNA 3 : 4 (1 : 1)

Nogometaši NK Mladost so v nedeljo gostovali v Postojni, kjer so z domačo enajstorico doživeli nepričakovan poraz, saj je Postojna v letošnjem prvenstvu na dnu lestvice in je to šele druga njena zmaga.

TRIGLAV : ILIRIJA 5 : 0 (1 : 0)

Ceprav so Kranjčani dosegli visoko zmago, je bila preteklo nedeljo boljši del moštva obramba in krilska vrsta, ki napadalcem Ilirije ni sta pustila odprte niti najozke steeze do svojih vrat. Sicer pa Ilirija iz Ljubljane sploh ni predstavljala nasprotnika, ki bi lahko ogrožal uspeh domačinov.

Najboljši strellec je bil Mihelec, ki je dal drugi gol in realiziral 3 proste strelce (dve 11 metrovki in prost strel s 25 m), prvi gol in edini v pr-

Gostje so bili vso tekmo boljše in so dolgo časa vodili s 3:1. Proti koncu tekme pa so nogometaši Postojne napadli z vsemi silami, zabil 3 gole in si s tem nezasluženo priborili zmago.

vem polčasu pa je dosegel Česen II.

Po šestem kolu je prvenstvena lestvica Ljubljansko-primoreške nogometne lige takale:

Grafičar	6	5	1	0	19:10	11
Krim	6	4	1	1	17:5	9
Triglav	6	3	2	1	25:8	8
Mladost	6	3	1	2	13:9	7
Slovan	6	3	0	3	10:9	6
Ilirija	6	3	0	3	11:14	6
Izola	6	1	2	3	11:13	4
Postojna	6	2	0	4	10:18	4
Koper	6	1	1	4	9:32	3
Tabor	6	1	0	5	13:19	2

Mladost : Rudar 8:19 (5:9)

Preteklo nedeljo je bila v Kranju prvenstvena rokometna tekma med rokometarji ŠD „Mladost“ in „Rudarjem“ iz Trbovelj. Domačini so doživeli v tem srečanju proti mno-

di več golov. Da tega preteklo nedeljo ni bilo, je, lahko rečemo, največ kriv Marinšek, ki se nikakor ne more otresti nekoristnega in za moštvo škodljivega „soliranja“. Ver-

Enajstorica rokometarjev ŠD „Mladost“

go boljšim Trboveljčanom, ki so verjetno trenutno najboljša moštvo v Sloveniji, visok poraz. Vzroke tako visokega poraza pa ne smemo iskati samo v boljši igri gostov, temveč tudi pri igralcih Mladosti. Domačini so imeli zelo slabo obrambo, s katero napadci gostov niso imeli težkega dela, zlasti še, ker je bil nesiguren tudi vratar domačinov, pri katerem je zanimivo dejstvo, da skoraj na nobeni tekmi ne pokaže tistega znanja, ki ga ima na treningih. Morda je to posledica treme in neizkušenosti. Prav tako pa so za visok poraz krivi tudi napadci, ki bi s homogenejšo igro lahko dosegli tu-

jetno hoče on iz prevelike ambicioznosti doseči gol, kar mu večkrat tudi uspe, toda le proti slabšem nasprotnikom, medtem ko pri dobri nasprotnikovi obrambi kot jo je imel v nedeljo „Rudar“ ne doseže drugega kot to, da žoga postane „plen nasprotnika. Pri večini igralcev Mladosti pa je opaziti še precejšnje pomanjkanje obvladavanja žoge.

Te vrstice naj rokometarji vzamejo na znanje z dobrim namenom in naj skušajo doseganje pomanjkljivosti z vso marljivostjo odpravljati, kar ne bo težko, saj imajo veliko voljo do te lepe kolektivne igre.

Tržiški strelci so zaključili letošnjo sezono z vojaško puško

Tržičani so v letošnji strelski sezoni dosegli spet vrsto lepih uspehov. Potem, ko so strelci na letošnjem republiškem prvenstvu dosegli zadovoljiv plasm, sta se državne-

sko predvojaško tekmovalje v Celju; sindikalne in športne ekipe za prehodni pokal BPT, ki ga je v močni konkurenciji do v dneve n e g a tekmovalja osvojila I. strelska ekipa SD v trajno last z 286 krogi. V programu letošnjega strelskega tedna je bilo tudi tekmovalje veterancev iz Tržiča. Pokal SD Tržič, ki ga je branil Andrej Smolej, je letos osvojil Blaž Šter s 60 krogi pred Stefanom Zaplotnikom z 58 krogi. Brž ko so bila končana ta tekmovalja, so strelci tekmovali v nagradnem streljanju. Zmagal je znani tržiški reprezentant Janez Perko pred Vinkom Seliškarcem in Jožem Jurjevičem. Za zaključek „IV. Tržiškega strelskega tedna“ pa so imeli strelci na programu prijateljsko tekmovalje strelskih reprezentancev Jesenic, Kranja, Sofje Loke in Tržiča, katerega se Kranjčani iz neznanih razlogov niso udeležili. Zmagala je reprezentanca Tržiča s 41 krogi pred Jesenicami s 34 krogi. Tržiškimi strelskimi tednom je bila, lahko rečemo, zaključena tržiška strelska sezona z vojaško puško, čeprav bodo imeli Tržičani letos morda še nekaj prijateljskih meddružinskih srečanj in se bodo verjetno udeležili tudi letošnjega tekmovalja za Perov pokal v Ljubljani.

Strelska ekipa, ki je osvojila pokal BPT

ga prvenstva v Skoplju udeležila tudi dva člana njihove družine: Minka Brtoncelj in Milan Stucin kot člana slovenske strelske reprezentance. Minka Brtonceljeva pa je nastopila tudi v državni reprezentanci na evropskem strel-

skem prvenstvu v Bukarešti. Ostali strelci pa so se med tem marljivo pripravljali za prireditve, zlasti na lokalna tekmovalja, katerim je strelska družina iz Tržiča posvečala vso pozornost.

DRUGO LETO — NAJBOLJŠI V NARODNEM SLOGU

Najuspešnejše leto za jeseniške kegljače, je leto 1953. Številnim uspehom, ki so jih dosegli to leto, so pripisali v knjigo zmag in seveda tudi porazov, zmago na državnem moštvenem prvenstvu v narodnem slogu. Postali so — državni prvaki!

To leto so bili tudi najboljši na tekmovalju v Ljubljani za „Šefmanov memorial“. Tekmovanje za isti pokal je bilo naslednje leto na Jesenicah, kjer so bili spet zmagovalci, letos pa je njim že tretjič pripadla zmaga na tem tekmovalju in so si tako priborili pokal v trajno last. Bili pa niso najboljši le v narodnem slogu. Tudi v mednarodnem slogu so bili doma nepremagljivi in so se tudi v tej disciplini plasirali na državno prvenstvo.

TRETJE IN ČETRTO LETO — BREZ KEGLJIŠČA

Lansko leto so pričeli na Jesenicah graditi najodobnejše štiristezno kegljišče. To kegljišče pa še do danes ni dograjeno, čeprav so za dograditev potrebna le še zaključna dela, za katera pa je Jeseničanom zmanjkalo sredstev. Toda to ne bi bilo najhujše, če ne bi takrat, ko so začeli graditi novo kegljišče, kar moramo samo pohvaliti, istočasno podrli staro. To dejstvo, bi lahko rekli, zasluži vso gra-

Državno ekipno prvenstvo za članice in mladinke

V Kranju bo v soboto in nedeljo zanimivo tekmovalje najboljših igralc namiznega tenisa, ki se bodo borile za naslov ekipnega državnega prvaka. V konkurenci članic bodo tekmovalce tele ekipe: Partizan in Zelezničar iz Beograda, Vojvodina iz Novega Sada, Grafičar in Industrijski iz Zagreba, „Svoboda“ Celje, „Partizan“ Kočevje in domači „Triglav“. Za naslov najboljših mladinskih ekipe pa se bodo to pot borile samo Slovenke: „Ljubljana“, „Partizan“ Kočevje in „Triglav“. Prvenstvo bo v zgornji dvorani Sindikalnega doma v soboto od 8. do 22. ure in nedeljo od 8. do 18. ure. Upamo, da Kranjčank na tem prvenstvu ne bo spremljala takšna smola kot je spremljala njihove klubske tovariše na Reki, kjer

Prva nočna tekma

Košarkarji SD „Triglav“ so preteklo nedeljo odigrali prvo nočno tekmo, ki je bila istočasno tudi prva nočna tekma v Kranju sploh. Pomerili so se z zelo dobro in borbeno ekipo Ločanov in jih premagali z rezultatom 68:51 (30:27).

SPORED PRVENSTVENIH TEKEM GNP ZA NEDELJO 30. OKTOBRA 1955

V Kranju igranje Triglava: ob 10. uri Triglav: Bled, pionirji, služb. določ NK Triglav.

V Tržiču igranje Tržiča: ob 15. uri Tržič: Triglav, mladinci, služb. Dobrin.

Ostale tekme v I. skupini v nedeljo 30. t. m. odpadejo zaradi gostovanja reprezentance v Celju. Redno nadaljevanje prvenstva GNP bo 6. no-

Moštvo kegljačev KK „Jesenice“

si tako priborili pravico tekmovalje med najboljšimi slovenskimi kegljaškimi moštvi. Proti pričakovanju pa so v republiški ligi presenetili marsikatero rutinirančšo ekipo in

I. zlet slovenskih modelarjev v Kranju

Zadovoljiva udeležba in dobri rezultati

Z otvoritve I. zleta slovenskih modelarjev

Pretekli petek, soboto in nedeljo, je bil v Kranju I. zlet slovenskih modelarjev, ki ga je organiziral kranjski aero klub „Stane Zagar“ pod pokroviteljstvom Okrajnega odbora SZDL za Gorenjsko. Medtem ko je bil v petek samo tehnični pregled okoli 200 najrazličnejših modelov, s katerimi je tekmovalo nad 70 modelarjev iz vse Slovenije, je bila v soboto zjutraj

Kranjčani, pri katerih so največjo pozornost vzbujali motorni modeli in vezane letelce makete, ki so bile v večini

Tudi najmlajši si je želel ogledati model

primerov verne kopije pravih letal.

Kranjčani, člani aero kluba „Stane Zagar“ so na I. zletu slovenskih modelarjev dosegli lep uspeh, saj so kot moštvo v končni oceni zbrali 1214 točk in zasedli peto mesto. Med posamezniki pa se je najbolj odrezal Pavel Grašič, ki je bil v kategoriji jadralnih modelov FAL, najboljši.

Vsi tekmovalci so po končani prireditvi izrazili zadovoljstvo z bivanjem v Kranju in prav tako tudi z organizacijo I. zleta slovenskih modelarjev, ki je prav gotovo mnogo pripomogel k napredku modelarstva in ki nam zagotavlja, da bodo uspehi modelarjev v prihodnosti še bolj.

Motorni model na „letališču“ vembra.

Zvonka Lesjak, sekretar Okrajnega odbora SZDL za Gorenjsko, med pozdravnim govorom

otvoritev in nato oba dneva na Zlatem polju zanimivo tekmovalje. Na otvoritvi smo med številnimi gosti videli tudi predsednika Okrajnega odbora SZDL za Gorenjsko Mirka Zlatnarja, predsednika kranjske komune Vinka Hafnerja, zastopnika Glavnega odbora Letalske zveze Slovenije in vojnega letalstva podpolkovnika Novaka in druge. Tekmovanje so v soboto z zanimanjem spremljali vsi kranjski dijaki, ki so imeli ta dan svoj „športni dan“, prav tako pa so tekmovalju prisostvovali tudi pionirji iz ljudske šole. Poleg teh pa so oba dneva prisostvovali polem modelov še številni

Človeško telo - močan stroj

Napori srca so veliki - Človek vdihava v življenju 270.000 prostorninskih metrov zraka - Človek in 12.344 lokomotiv! - Energija srca enakovredna 13.800 kilogramov najboljšega premoga

Človeško telo je v resnici pravzaprav čudež. Stroj, ki je še vedno daleč pred ostalimi stroji, katere nam je dal razvoj tehnike. Malo pa je ljudi, ki poznajo mehanizem svojega telesa. Človek se giblje, teče, skače, dela itd. Vsa ta komplicirana gibanja pa mu omogoča konstrukcija, ki je sestavljena iz 224 kosti, katere premika 750 raznih mišic.

Pljuča so organ, ki od človekovega rojstva do smrti delajo neprenehoma. Človek vdihne in izdihne v eni minuti približno 18-krat. Pri vsakem vdihu pride v pljuča okoli 500 prostorninskih centimetrov zraka, če pa se človek bavi s športom, pa celo 5 do 6-krat več! Torej, če upoštevamo, da človek, ki živi 60 let, vdihava v življenju 505 milijonkrat, potem gre skozi njegova pljuča 270.000 prostorninskih metrov zraka.

V enem prostorninskem milimetru krvi - v človeškem telesu je okoli 5 litrov »življenjskega soka« - je 8000 belih in 5 milijonov rdečih krvnih teles. V 5 litrih krvi, kolikor jo ima odrasel človek, je, če število zaokrožimo, 32 milijard belih in 2 milijona rdečih krvnih teles. Če bi nanizali vse te majhne mikroskopske krvne delce enega za drugim, bi bila ta nit krvnih teles dolga 140.000 km. Površina samo rdečih krvnih teles pa je velika 1846 kvadrat. metrov. Naše srce pa poganja kri, ki se pretaka po krvnih žilah s hitrostjo 30 cm v sekundi. Dolžina vseh krvnih žil pa znaša 560.000 km.

Srce je težko okoli 340 gramov, kljub temu pa dela neprenehoma vse življenje človeka, t. j. dolga desetletja. Če človek miruje, potem njegovo srce utripa 72-krat v minuti. Po šestih letih pa srce odbije najmanj 2.270.000.000 krat. Samo v enem dnevu opravi srce delo, ki je enako energiji, s katero bi lahko dvignili 21 tisoč kilogramov 1 m visoko. Če bi seštevali delo srca z dneva v dan skozi 60 let, bi videli, da človeško srce v človekovem življenju opravi delo v vrednosti 6 milijonov konjskih sil. Da bi lahko na drug način opravilo to delo, bi morali »vpreči« 12.344 modernih lokomotiv.

HITROST KASLJA

Kadar kašljate, gre zrak po sapniku s hitrostjo zvoka, ko pa pride do ustne votline, se mu hitrost zmanjša že na kakih sto petdeset kilometrov na uro. Iz ust človeka, ki kašlja, prihaja zrak s hitrostjo dvajsetih kilometrov. To je ugotovil dr. Benjamin Roos na Oregonski univerzi v Portlandu. Pri raziskovalnem delu si je pomagal z rentgenskim aparatom, ki je napravil 60 posnetkov v sekundi.

VRT ZA SLEPE

V angleškem mestu Matlock so uredili poseben vrt za slepce. V njem raste samo lepo dišeče cvetje, zraven vsekega dišičnega grma pa je tablica z imenom cvetlice v Braillovi pisavi.

38 LET GA JE BOLELA GLAVA

Italijan Galimberti je nenehoma tožil, da ga boli glava. Ko so ga nazadnje rentgensko pregledali, so zdravniki ugotovili vzrok stalnega glavobola. V glavi so mu našli konico noža, s katerim so ga ranili v nekem pretepu leta 1917. Potem ko so mu zdravniki z operacijo uspešno odstranili nožovo konico, ga ni več bolela glava. K temu veselemu dogodku pa mu je čestital tudi možak iz sosednje vasi, ki je Galimbertija pred osemindesetimi leti ranil z nožem v fantovskem pretepu.

MILIJONSKA MESTA NA SVETU

Po številu največjih oziroma milijonskih mest na svetu je na prvem mestu Kitajska. Od šestdeset mest, je devet velemest, ki imajo nad milijon prebivalcev, Zedinjene države Amerike in Japonska so na drugem mestu, ker imata po pet mest z več kot milijon prebivalci. Tem sledi Indija s štirimi mesti in končno Sovjetska zveza, Velika Britanija in Italija. Vsaka od teh ima tri milijonska mesta.

300 METROV DOLGA BILKA

V morju rastejo alge, ki s svojo dolžino prekašajo višino vsakega zemeljskega stebela. Med Novo Zelandijo in najjužnejšim delom Južne Amerike so našli algo, daljšo od 200 metrov. Nekateri poznavalci pa trdijo, da so alge dolge tudi po tristo metrov.

8 BILIJONOV CELIC

Človeško telo je sestavljeno iz približno 8 bilijonov celic, ki se sproti obnavljajo brž ko se izrabijo.

Človek, ki absolutno miruje, potroši vsako uro eno kalorigo za vsak kg svoje teže. Če je človek težak 70 kg potem porabi dnevno 1700 kalorig. To število kalorig je potrebno, da je omogočeno delo vseh tistih organov, ki vzdržujejo in gonijo človeški organizem. Človek pa, ki opravlja srednje težko delo, potroši dnevno 4 tisoč kalorig in če ta človek dela 40 let, potem potrebuje za ta čas 35 milijonov kalorig. To je količina, ki jo dobimo pri zgoreni 1700 kg premoga. Najmodernejši parni stroj, ki lahko izkoristi 19 odstotkov toplote pa bi za isto delo potreboval 13.800 kg najboljšega premoga.

Ne govori, če ni potrebno

Zivela sta dva prijatelja. Prvi je bil molčeč, drugi pa je venomer brez potrebe govoril in klepetal. Prijatelj ni vedel, kako bi ga ozdravil klepetavosti. Premišljeval je in premišljeval, pa se je nekoga dne spomnil in povedal klepetavcu tole zgodbo:

Naslednjega dne sta zopet prišli in tako so vse tri postale velike prijateljice. Ko se je približala deževna doba, sta goski rekli: »Draga prijateljica, jutri morava zapustiti ta kraj. Na severu imava lepo bivališče, ali hočeš tudi ti z nama? Potovanje bo zelo zabavno.«

»To bova že uredili«, sta rekli goski, »samo če znaš molčati.« »Gotovo bom molčala«, je odvrnila želva, »le vzemita me s seboj.« Naslednjega dne sta prileteli goski in v kljunih sta držali palico, na vsakem koncu ena.

Dva bedaka

Potovala sta dva bedaka po isti poti. »Daj, zaželi si nekaj, kar bi najraje imel, da nama bo čim hitreje minilo«, pravi prvi bedak drugemu. »Najbolj po volji bi mi bilo, če bi imel veliko čredo ovac, pa bi imel dosti mleka, volne in mesa«, odgovori drugi. »Jaz pa bi imel najraje trop volkov, da bi jih spustil med tvoje ovce. Vse po vrsti bi raztrgal«, pravi nato prvi bedak. »Ojoj, kako moreš kaj takega želiti svojemu sopotniku?«, vzklikne drugi. Vnel se je prepričan med njima in nazadnje sta se krepko sprijela. »Naj presodi med nama pr-

vi, ki ga bova na tej poti srečala«, pravi prvi bedak ves zmučen in prebit od pretepa in premetavanja po prašnih tleh. »Naj bo tako«, je bil zadovoljen drugi bedak, prav tako močno pretepen. Kmalu srečata starca, ki oslu sta bila natovorjena dva mehala medu. Oba bedaka povesta starcu, kako in zakaj sta se sprla ter stepla in ga poprosita, naj presodi med njima. Starec stopi k oslu, razveže mehova in iz njiju se začne cediti med na prašno cesto. »Tako«, reče starec, »tako, vidita, naj odteče od mene vsa kri, kakor se sedaj med cedi iz mehov, če vidva oba nista bedaka.«

»Primi palico v sredini z zobmi in ne zini nobene besede, dokler ne bomo na cilju.« Želva je storila, kakor sta ji goski ukazali. Goski sta se dvignili in odletela. Ko sta leteli nad vasjo, so ju opazili otroci in pričeli kričati: »Glejte želvo v zraku! - Glejte gosi z želvo! - Ste li že kdaj videli kaj podobnega?« Želva se je razjezila in se ni mogla premagati. Zavpila je: »Zijala!« Padla je na tla in se razletela. Prijatelj je končal zgodbo. Od tedaj naprej je klepetavec pazil na svoje besede in nikoli več ni govoril, kadar ni bilo potrebno.

Vodna para v zraku

Človeško telo je pravzaprav sod, v katerem je 50 l tople tekočine. Ta sod je v zvezi z zunanjim svetom preko pljuč na zelo široki površini 200 kvadrat. m in ima precej potegnen dimnik: sapnik. Skozi sapnik izpareva ta sod precejšnje količine vode, tako približno, kot lokomotiva skozi dimnik. Če je zunanji zrak topel, te pare ne vidimo, ker voda takoj izpuhti. Pri 10 stopinjah mraza pa se po kaže pred ustmi vodna para kot oblak in ljudje hodijo okoli kot lokomotive. Zunanji zrak vsebuje menjšajoče se količine vodne pare, pač po legi kraja in po vremenu. Morski vetrovi in preko Atlantika prihajajoči cikloni prinašajo vlago in imata zato Anglija in Holandska, ki ležita neposredno ob poti teh ciklonov, izredno vlažno vreme. Prav tako je severna stran Alp zelo deževna, ker se

tam z vlago napolnjeni oblaki zaustavijo in izlijejo. Dežele, ki leže na drugi strani ali pa globoko v notranjosti n. pr. ruske stepe, pa so suhe. V zapadnoevropskih stanovanjih so sobe na zapadni, morski ali vetrovni strani precej bolj vlažne od onih na vzhodni strani. Zato ljudje, ki se morajo izogibati vlage, ne smejo stanovati v zapadno ležečih sobah ali stanovanjih. V hišah so na sploh spodnja stanovanja bolj vlažna kot zgornja. V glavnem se človek počuti bolje v suhem zraku kakor v vlažnem, saj v vlažnem zraku človeško telo izpareva manj vode, tkivo je prenapolnjeno z vodo in bolj napeto, žile so bolj polne kot v suhem vremenu. To kopičenje vode občuti človek kot določeno težo in polnost. Razen tega je v vlažnem zraku zaradi neznanega izhlapevanja vode ohlajevanje telesa manjše, tempera-

Miha Klein: **BEG**

— Veš, Helga, imel sem dekle. Ljubil sem jo in v tem trenutku se mi zdiš tako slična njej. Položil je Helgi svojo titovko na glavo, ker je ona še ni imela. — Prav tako je morala izgledati Silva kot partizanka. Držala sta se za roko in povedal ji je svojo zgodbo. To ju je še bolj zblížalo. Svitale se je že, a sta še vedno bedela. — In vidva? — je rekel komisar. (Nista vedela, kdaj se je prebudil in prišel k njima.) — Si spet pisal vso noč? — je povprašal drobnega fanta z bolnim obrazom. Ta mu je pokazal pesem. Prebral jo je. — Preveč si ženeš k srcu svojo preteklost. To te bo uničilo. Misli rajne na bodočnost in se ohrani zanjo! Vse kar je preteklo, je mrtvo! Ziva je le sedanjost in bodočnost, ki se poraja. To si zapomni tovariš! Svojo krivdo, če si sploh kaj kriv, si že zdavnaj opral. — Nato je odgnal šotorsko krilo, ki je zagrinjalo vhod v pol razpadlo koč. Ponoči je nehale snežiti in jutranje sonce se je zasvetlikalo v deviško belem snegu, ki je pokril vse včerajšnje stopinje in sledove. In vendar je bil ta sneg z drugo prisposobno podoben mrtvaškemu prtu. Fritz Adler je svezel in spočit kakor že dolgo ne, prišel v svojo urad. Predakcija za »Unternehmen Schneegeströben«, ki se bo jutri pričela v hribih nad Rutami, ga je popolnoma prenovila. Helgino pismo ga je podžgalo in sklenil je, da se bo akcije udeležil sam. Ves veliki nemški rajh, katerega severovzhodni stebler se je že odkrnil, mu je pomenila majhna koroška deželica. Da bi obdržal občute, ni kupil nobenega časopisa, niti ni poslušal radia, ki kljub izkripljanju resničnosti ni mogel prikriti, da se temelji Nemčije nevarno majajo in da je samo še vprašanje nekaj mesecev, ko bo ta državna tvorba, ustvarjena na nasilju, razpadla. Zemljevidi, ki redaj začitujejo Nemčijo, bodo le še del človeške zgodovine. Njen najtemnejši in najgrozotnejši del. Fritz Adler je tako padel iz samoprevare v ljubezni do

33 druge samoprevare, saj ga je lahko samo ta še ohranjala v miru in samozavesti. In v tej poslednji samoprevari, ki mu je vrnila svežino in trdnost, se je počutil srečnega in nepremagljivega. Verjel je, da mu bo jutrišnja akcija stoo odstotno uspeša. Vse je govorilo v njegov prid. Kolesce njegovega mehanizma — Pavel Peternel — je med partizani. Praska, ki jo je v svo iznajdljivostjo pripravil, je uspela. Nemci so se že po nekaj minutah streljanja umaknili in žrtvovali mitraljez. Reigel, ki se je te igre udeležil, je poročal, da je videl

Drugi adut: Za akcijo je določenih osem sto izvežbanih in spočitih vojakov, med njimi bataljon SS, bataljon izkušanih moralcev, znanih v Rusiji, Franciji in v Jugoslaviji. Razmerje partizanskih in nemških sil je po predvidevanju 1:8. Živ vrag ne bo mogel uiti skozi obroči, ki ga bodo stisnili okrog Kepe. V te sile pa ni vključen oddelek orožnikov, policistov in raztrgancev, ki bo pridral z gorenjske strani. Razmerje sil se bo s tem povečalo na 1:10 do 1:12. — Zmaga! Krasna zmaga! — je vzkliknil na glas, da je vstopil v sobo dežurni. — Ste me klicali, gospod šef? — Ne! In dežurni je šel. Tretji adut: Zadnje čase je padlo v planinah mnogo snega. Celu v vseh pod planinami so nastali visoki zameti. Partizani bodo obšli v snegu. — Kakor zajce jih bomo polovili! Tedaj so vstopili poveljniki, ki bodo jutri vodili akcijo proti partizanom. — Heil Hitler, meine Herren! — jih je pozdravil in vsakemu stisnil roko. Sedli so k mizi, na kateri je bila razgrnjena specialka. Na njej je bilo začetno področje jutrišnjih operacij. Rdeča črta se je vlekla vzhodno od Kepe, jo obkrožala kakor velike klešče in se stikala zahodno od Samonikove planine. Na tej začetni ploskvi, razoran in razbiti s hribčki, planotčami, previsi in prepadi, naj bi bila po Adlerjevem mnenju partizanska edinica, ki jo bodo jutri, 17. novembra 1944 napadli in uničili. Fritz Adler je bil prepričan, da se v svojih postavkah ni zmotil. In vendar se je. V krogu, ki ga je začrtal, ni bilo partizanov. Res, pred kakimi štirinajstimi dnevi so bili. Ko pa je zapadel sneg in se na severnih pobočjih Karavank ni hotel staliti, so se umaknili na južno pobočje. Blizu nekdanje žičnice nad Belcu so našli polrazpadlo koč, čeprav se je po koroških krajih okrog Kepe govorilo, da prebivajo v nekdanji veliki avstrijski koč »Annahütte« tih pod vrhom Kepe. To je mislila tudi Helga in prav v tej koč ji je našla partizanska patrola in jo odpeljala v taborišče nad Rutami. Isti dan pa je zapadel sneg in partizani so se premaknili v grapasto sotesko. Te soteske in koč tik ob Belščici pa Adlerjeva začetna ploskev ni objemala. Preko nje so partizani hodili zdaj le v akcije na Koroško. Prav danes zjutraj je šla Dušanova edinica na pohod za Nemci, da bi si priborila plašče in čevlje, potrebne za te teške zimse mesece. Desetina pa je pod vodstvom komisarja Vojana ostala doma. V tej desetini je bil tudi John Cowley, Helga in Peter.